

Kamil Frąckowiak, Piotr Jankowski

"Contemporary Maritime Piracy: International Law, Strategy and Diplomacy at Sea", James Kraska, Santa Barbara 2011 : [recenzja]

Studia Prawnoustrojowe nr 19, 169-171

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

James Kraska, *Contemporary Maritime Piracy: International Law, Strategy and Diplomacy at Sea*, Praeger, Santa Barbara 2011, ss. 253.

Rozwój lotnictwa oraz komunikacji lądowej daje dziś złudne wyobrażenie, iż żegluga morska straciła na znaczeniu. Szczególnie w porównaniu do czasów wielkich odkryć geograficznych z przełomu XV i XVI w., kiedy to żeglarstwo cieszyło się niebywałą popularnością, czy początków XX w., tj. krótkiego tryumfu największego wówczas środka transportu – „Titanica”. Wszelkie złudzenia rozwiewają dane Międzynarodowej Izby Żeglugi (*International Chamber of Shipping*), która podaje, iż około 90% światowego handlu odbywa się za pomocą międzynarodowej żeglugi.

Identycznie przedstawia się sytuacja przestępczości na morzach i oceanach, czyli powszechnie znane zjawisko piractwa i terroryzmu, które w chwili obecnej przeżywa swój renesans. Według raportu *International Maritime Bureau* w roku 2011 dokonano bądź próbowano dokonać 439 ataków pirackich, z czego 36% (160) dokonano w obszarze Somalii, w rejonie tzw. Rogu Afryki. Należy zauważyć, iż liczba ta z roku na rok sukcesywnie rośnie.

W chwili obecnej brak jest na polskim rynku prawniczym kompletnego opracowania dotyczącego omawianego zjawiska w sposób interdyscyplinarny. Tym bardziej konieczne staje się posiłkowanie literaturą obcojęzyczną, aby tę krajową lukę uzupełnić. Do takich pozycji monograficznych bez wątpienia należy *Contemporary Maritime Piracy. International Law, Strategy, and Diplomacy at Sea* autorstwa Jamesa Kraski.

James Kraska jest oficerem Marynarki Wojennej Stanów Zjednoczonych w stopniu komandora oraz profesorem prawa międzynarodowego w Szkole Marynarki Wojennej Stanów Zjednoczonych w Newport, Rhode Island. Stopień doktora nauk prawnych (ang. *Doctor of juridical science*) uzyskał na Uniwersytecie Virginia w roku 2009, natomiast stopień doktora prawoznawstwa (ang. *Doctor of jurisprudence*) na Uniwersytecie Indiana w roku 1992. Obszar jego zainteresowań to prawo międzynarodowe, prawo konfliktów zbrojnych, międzynarodowe prawo humanitarne oraz prawo morza. Kraska jest ponadto członkiem Międzynarodowego Instytutu Prawa Humanitarnego mającego siedzibę w San Remo we Włoszech oraz autorem około 80 publikacji dotyczących piractwa morskiego, bezpieczeństwa na morzu i prawa międzynarodowego.

Contemporary Maritime Piracy... ze względu na swoje walory merytoryczne jest książką godną polecenia przede wszystkim osobom zajmującym się zjawiskiem piractwa morskiego naukowo. Stanowi cenne źródło wiedzy, które syntetycznie przedstawia kwestie związane z historycznymi, strategicznymi, prawnymi i dyplomatycznymi aspektami tej problematyki. Opracowanie może również zainteresować szerokie grono odbiorców wywodzących się ze środowiskach profesjonalnie związanego z żeglugą, jak i traktujących to zagadnienie jedynie hobbistycznie. Kolejną grupę czytelników stanowić mogą specjaliści z obszaru stosunków międzynarodowych, konfliktów zbrojnych oraz publicyści i dziennikarze.

Praca Jamesa Kraski, napisana w sposób klarowny i zrozumiały, syntetycznie przedstawia problem współczesnego piractwa morskiego. Autor początkowo przedstawia genezę zjawiska. Skupia się zatem na piractwie w starożytnym Rzymie, piractwie uprawianym przez skandynawskich wikingów, korsarstwie czy też piractwie karaibskim, kończąc na upadku przedmiotowego zjawiska w XIX w.

W dalszej części opracowania autor przedstawia problem współczesnego piractwa, skupionego głównie w obszarze Południowo-Wschodniej Azji i Wschodniej Afryki, a przede wszystkim w rejonie tzw. Rogu Afryki. Wskazuje na przyczyny zjawiska oraz opisuje poszczególne przypadki. W kolejnym rozdziale prezentuje katalog środków obrony, zarówno czynnej, jak i biernej, które mogą być przedsięwzięte przez załogę i pasażerów statku morskiego będącego obiektem ataku. Nadmienić należy, iż opisane kwestie są wymiernym rezultatem starań sektora morskiego w celu wypracowania dobrych praktyk postępowania w przedmiotowym zakresie.

W następnych rozdziałach autor zapoznaje czytelnika ze strategiami postępowania stosowanymi tak przez poszczególne państwa, jak społeczność międzynarodową, a także w przystępny sposób przedstawia standard międzynarodowy i krajowy w zakresie uregulowań prawnych dotyczących kwestii zwalczania piractwa i terroryzmu morskiego, ze szczególnym uwzględnieniem doświadczeń brytyjskich i amerykańskich. Odnotowuje również liczne starania dyplomatyczne państw i organizacji międzynarodowych mające na celu podjęcie wspólnej reakcji przeciwko zjawisku piractwa morskiego. W rozdziale ostatnim, siódmym, autor przeanalizował istniejące międzynarodowe ramy prawne umożliwiające ściganie karne sprawców przestępstwa piractwa morskiego oraz możliwości ich sądenia przed Międzynarodowymi Trybunałami Karnymi.

Niezwykle przydatny wydaje się zbiór podstawowych dokumentów (aktów prawnych) regulujących współczesne piractwo morskie i terroryzm morski – opracowany w formie dodatku (ang. *appendix*). Zamieszczono tam treść Konwencji o prawie morza z roku 1982, Konwencji o morzu otwartym w roku 1958, Arabsko-Afrykańskiego Kodeksu postępowania zawartego w Djibouti

w roku 2009, jak też szereg dokumentów wydanych przez Radę Bezpieczeństwa ONZ dotyczących sytuacji w Somalii (zarzewia współczesnego piractwa morskiego).

Praca Jamesa Kraski wypełnia w sposób znaczący powstałą lukę na krajowym rynku wydawniczym i bez wątpienia przyczynia się do lepszego zrozumienia tytułowych zjawisk oraz tworzonych przez nie zagrożeń dla bezpieczeństwa i ładu międzynarodowego. Należy podkreślić, iż zdobycie tej interesującej pozycji nie stanowi większego problemu dla polskiego czytelnika, choć bezsprzecznie należy liczyć się ze sporymi kosztami zakupu tej pozycji.

*Kamil Frąckowiak
Piotr Jankowski*